

Nr 135.

Av herrar **Osterman** och **von Friesen**, angående viss ändring av 1 § lagen om behandling av alkoholister.

Gällande alkoholistlagstiftning tager framför allt sikte på de sociala följdföreteelserna av alkoholmissbruket. Alkoholistlagens 1 § begränsar nämligen indikationerna för samhällets ingripande till sådana alkoholmissbrukare, som 1) äro farliga för annans personliga säkerhet eller eget liv eller 2) utsätta någon, som de jämlikt stadgande i lag äro skyldiga att försörja, för nöd eller uppenbar vanvård eller eljest grovt brista i sina plikter mot sådan person eller 3) ligga det allmänna, sin familj eller annan till last eller 4) äro ur stånd att taga vård om sig själva eller 5) föra ett för närboende eller andra grovt störande levnadssätt. Vissa nykterhetsnämnders praxis torde dock under senare år ha gått ut på att vidga begreppet »fara för eget liv» samt »oförmåga att taga vård om sig själv» till att omfatta även allvarlig fara för vederbörandes hälsotillstånd. Strängt taget torde dock en dylik indikationsställning sakna stöd i gällande författningar, och med »fara för eget liv» torde väl närmast avses självmordsrisk. Å andra sidan är det givet, att ett alkoholmissbruk, som lett till »fara för eget liv», ofta redan förorsakat medicinska sjukdomssymtom och att dessa senare ofta äro förenade med sociala skadeverkningar.

F. n. stå i hela landet under nykterhetsnämndernas övervakning uppskattningsvis 20 000 personer, och på alkoholistanstalt voro 31/12 1945 inskrivna 2 039 stycken. Dessa siffror innefatta emellertid sannolikt ej alla de fall, där ett inskridande enligt alkoholistlagen skulle vara motiverat, bl. a. av den orsaken, att viss, samtliga läkare åvilande anmälningsskyldighet beträffande alkoholister av olika skäl ej skrupulöst fullgöres.

Man är å andra sidan berättigad att antaga, att antalet fall, där alkoholmissbrukets medicinska skadeverkningar göra sig gällande, är lika stort som antalet av de fall, som föranleda ingripande enligt alkoholistlagen. Härför talar en samlad läkarerfarenhet. Ur denna synpunkt har man främst att räkna med en avsevärt nedsatt arbetsförmåga och sådana kroppsliga och psykiska sjukdomstillstånd, som nödvändiggöra vård på sjukvårdsanstalt eller medföra behov av längre eller kortare tids läkarvård med nödvungen frånvaro från arbetsanställningen. Någon exakt statistik över sålunda förlorade arbetsdagar kan dock ej utan omständliga utredningar åstadkommas. Den diagnos, varunder dylika fall behandlas, lämnar f. ö.

ofta intet besked om den till grund för sjukdomstillståndet liggande verkliga orsaken.

Den nuvarande alkoholistlagstiftningen har utan tvivel medverkat till omhändertagande av många farliga och asociala alkoholmissbrukare. Att likväl icke ens på detta begränsade område allt är väl beställt visa de återkommande misshandelsbrotten och andra brott, begångna av notoriska alkoholmissbrukare. Förutom för en effektivisering av redan bestående författningars tillämpning synes tiden numera mogen för en utvidgning av indikationsområdet för samhällsingripandet till att omfatta även alkoholmissbrukets medicinska skadeverkningar. En viss tveksamhet beträffande en eventuell skärpning av alkoholistlagstiftningen, som härleder sig ur en principiell obenägenhet att stifta lagar på ett område, där uppenbarligen individuella levnadsvanor spela en stor roll och bedömandet av gränsen mellan bruk och missbruk i det enskilda fallet blir en medicinsk angelägenhet, är förklarlig och berättigad. I detta sammanhang må likväl hänvisas till att samhället på ett annat medicinskt område sett sig nödsakat att rigoröst begränsa den enskildes rörelsefrihet, nämligen då det gäller åtgärder mot spridande av de veneriska sjukdomarna. Visserligen är ändamålet här först och främst att hindra spridande av dessa sjukdomar, men det torde å andra sidan med fog kunna påstås, att alkoholmissbruket ur familjelivets synpunkt verkar minst lika förödande på livslyckan som följderna av de veneriska åkommorna. På grund av de psykiska förändringar, som förorsakas av ett kroniskt alkoholmissbruk, inses dessa konsekvenser dock mera sällan av alkoholisten själv.

Med stöd av vad sålunda anförts få undertecknade alltså hemställa,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t göra framställning om förslag till sådan ändring av alkoholistlagens 1 §, att samhällsingripande mot alkoholmissbrukare även av medicinska skäl möjliggöres.

Stockholm den 18 januari 1946.

Einar Osterman.

Bertil von Friesen.
